

Rintaproteesien maksusitoumuskäytännöt Suomessa

Rintasyöpäyhdistys – Europa Donna Finland ry selvitti keväällä 2019 rintaproteesien luovutus- ja maksusitoumuskäytäntöjä eri puolilla Suomea. Selvitystä varten kerättiin tietoja sekä proteesivälitystä hoitavilta tahoilta, että proteesin käyttäjiltä Rintasyöpäyhdistyksen jäsenkyselyn yhteydessä.

Kyselyyn vastasi 10 eri alueellisen syöpäyhdistyksen 16 neuvontahoitajaa. Pohjois-Suomen syöpäyhdistys ei välitä proteeseja, joten vertailussa on mukana Lapin keskussairaalan rintasyöpähoitajan vastaukset. On myös muita alueita, joissa proteeseja välittää syöpäyhdistyksen lisäksi keskussairaala, alusasujen erikoisliike tai yksityinen apuvälineklinikka tai lääkäriasema. Näiden osalta ei tehty järjestelmällistä kyselyä vaan puhelin- tai sähköpostihaastatteluja ja tiedot perustuvat osittain myös syöpäyhdistyksiltä saatuihin vastauksiin.

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain (734/1992) 5 §:n 7 kohdan mukaan maksuttomia terveystalvueluita ovat apuvälineet sekä niiden sovitv, tarpeellinen uusiminen ja huolto.

Rintaproteesi on lääkinällisen kuntoutuksen apuväline ja se kuuluu saada maksutta rintasyöpäleikkauksen jälkeen. Proteesi on tärkeä osa kuntoutusta ja auttaa ylläpitämään vartalon ryhtiä. Proteesia voidaan tarvita myös osapoiston tai rinnankorjauksen jälkeen. Uusi proteesi tulee saada aina, kun proteesi hajoaa, koko muuttuu, tai ainakin 2 vuoden välein hygieniasyistä. Tällä hetkellä valtakunnallisesti on eroja siinä, mitä maksusitoumuksella saa ja miten kunnat ja sairaanhoitopiirit myöntävät maksusitoumuksia proteesin uusimista varten.

Maksusitoumusten ja palvelusetelien arvo

Jos maksusitoumuksessa on määritelty sen arvo, se oli yleensä noin 270-300 euroa. Osa- ja kokoproteesin maksusitoumusten summat voivat olla erisuuruiset. Usein maksusitoumuksessa ei ole määritelty ylärajaa, vaan tuotteet, joihin se oikeuttaa. Tällöin potilas saa sovituksen mukaan itselleen sopivimman proteesin. Pääsääntöisesti maksusitoumusten riittävyttä pidettiin hyvänä.

Palveluseteli on käytössä Varsinais-Suomen ja Satakunnan sairaanhoitopiireissä. Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin myöntämän palvelusetelin arvo on 95 euroa (ei sis. alv) ja tämä todettiin täysin riittämättömäksi. Satakunnan shp:n palvelusetelin arvo on 205 euroa, joka on myös alhaisempi kuin keskimääräinen maksusitoumuksen arvo muualla maassa. Varsinais-Suomessa palvelusetelin vaihtoehtona oleva maksusitoumus kattaa vain yhden proteesimallin, eikä näin ollen sovellu kuin pienelle osalle potilaita. Tästä syystä suurin osa valitsee palvelusetelin, vaikka joutuu maksamaan osan proteesista itse.

Rintaproteesi

Rintaproteesi sovitetaan aina yksilöllisen tarpeen mukaan. Rintaproteeseja välittävät lähes kaikki alueelliset syöpäyhdistykset. Osassa maata proteesivälitys hoidetaan sairaalassa ja proteesin sovittaa ja luovuttaa rintasyöpähoitaja/kuntoutusohjaaja tai apuvälineklinikan hoitaja/fysioterapeutti. Proteeseja välitetään myös alusasujen erikoisliikkeissä ja yksityisillä apuvälineklinikoilla ja tällöin sovituksen hoitava henkilö ei välttämättä ole terveydenhuoltoalan ammattilainen.

Rintaproteesiin tulisi saada uusi maksusitoumus noin kahden vuoden välein tai kun proteesi menee rikki tai jää väärän kokoiseksi lihomisen tai laihtumisen myötä. Rintasyöpäyhdistyksen jäsenille suunnatussa kyselyssä suurin osa vastaajista tiesi oikeudesta proteesin uusimiseen, mutta 12 % oli täysin tai jokseenkin eri mieltä väitteen ”Tiedän oikeudesta saada uusi proteesi noin 2 vuoden välein”. Lisäksi avoimissa vastauksissa tuli ilmi, että osa uskoi joutuvansa odottamaan epäsopivan proteesin kanssa 2 vuoden määräajan täyttymistä.

”Tuli täytenä yllätyksenä, kun jostain kuulin, että proteesin saa kahden vuoden välein. Otin terveysasemaan yhteyttä, kun melkein 10 vuotta vanha, alkuperäinen proteesi hajosi.”

Rintasyöpäyhdistys - Europa Donna Finland ry.
Saukonpaadenranta 2, 00180 Helsinki
Puh. +358 40 147 0757
toimisto@europadonna.fi, www.europadonna.fi

”Proteesit eivät kestä kahta vuotta, joten vaihtoväli on aivan liian pitkä etenkin, jos harrastaa aktiivisempaa kuntoilua. Kahdessa vuodessa ehtii myös laihtua/lihoa monesti. Uutta proteesia/maksusitoumusta joutuu suorastaan anelemaan lääkinnällisen kuntoutuksen viranhaltijalta.”

”Hoitojen johdosta painon muutokset saattavat olla aika rajuja. Itselläni paino on lähtenyt nousuun, joten terve rinta on sen myötä kasvanut. Uuden rintaproteesin koen tarvitsevani jo ennen kahden vuoden umpeutumista. Muuten rinnat ovat eriparia ja se vaikeuttaa entisestään pukeutumista.”

Pääsääntöisesti sekä jäsenkyselyyn vastanneet, että Syöpäyhdistysten edustajat olivat tyytyväisiä perusproteesien saatavuuteen ja valikoimaan. Sekä neuvontahoitajien että potilaiden vastauksissa tuli esiin yksittäisiä tilanteita, joissa kahden vuoden vaihtoväliä on kyseenalaistettu maksajan taholta ja maksusitoumuksen saamisessa on ollut hankaluutta.

Uimaproteesi

Uiminen on suositeltava liikuntamuoto rintasyöpäleikkauksen läpikäyneelle. Veden tuottamalla paineella on sama vaikutus kuin kompressiohoidolla ja näin ollen uiminen ehkäisee ja hoitaa myös lymfaturvotusta. Potilaita tulisi rohkaista ja tukea aloittamaan vesiliikunta rintasyöpähoitojen jälkeen tarjoamalla uimaproteesi kaikille, jotka kokevat tarvitsevansa sen.

Uimaproteesi ei pääsääntöisesti kuulu maksusitoumukseen. Osassa sairaanhoitopiirejä maksusitoumuksen uimaproteesiin saa, jos sille on erityinen tarve, esim. ammatti, harrastus tai kuntoutus. HUS uimaproteesi kuuluu ensimmäiseen, leikkauksen jälkeen annettavaan maksusitoumukseen ja myöhemmin sen saa pyynnöstä. Jos perusproteesia käytetään uimahallissa säännöllisesti, se kärsii ja haurastuu kloorivedestä ja saunan kuumuudesta ja uusimisen tarve on tiheämpi. Perusproteesin uusiminen on kalliimpaa, kuin uimaproteesin hankkiminen.

Rintasyöpäyhdistyksen jäsenkyselyssä moni kertoi käyttävänsä ensiproteesia (vanuproteesi) uidessa tai urheillessa, koska varsinainen proteesi on liian painava urheiluliiveihin tai muuten epäkäytännöllinen.

”Olisi kyllä hienoa, jos uimaproteesi kuuluisi myös maksusitoumuksen piiriin. Itselläni kun on molemmat rinnat poistettu niin tavalliset proteesit ovat uidessa hieman hankalat.”

Rintasyöpäyhdistys - Europa Donna Finland ry.
Saukonpaadenranta 2, 00180 Helsinki
Puh. +358 40 147 0757
toimisto@europadonna.fi, www.europadonna.fi

”Urheiluliiveissä ei tuo painava proteesi oikein toimi. Käytän urheillessa vanuproteesia.”

Suositus: Uima-/liikuntaproteesi tulisi sisällyttää ensimmäiseen rintaproteesin maksusitoumukseen ja sen jälkeen se tulisi saada tarpeen mukaan.

Osaproteesi

Osaproteesia käytetään joko proteesiliivin taskussa tai suoraan iholla tavallisissa liiveissä. Eri muotoisten ja kokoisten osaproteesien tehtävä on tasoittaa rinnan muotoa ja pehmentää implantin antamaa tulosta sekä palauttaa kehon ja rintojen tasapaino. Erityisesti rinnan osapoiston tai välittömän rekonstruktion jälkeen osaproteesin tarve voi olla suuri. Lopullinen leikkaustulos näkyy vasta noin puolen vuoden, joskus jopa vuodenkin päästä.

Myös osaproteesiin voi saada maksusitoumuksen, mutta tästä ei aina kerrota potilaalle. Jäsenkyselyn mukaan 75 %:lle vastanneista ei oltu kerrottu mahdollisuudesta saada tarvittaessa osaproteesi, jos rintoihin jää kokoeroa rinnankorjausleikkauksen tai osapoiston jälkeen.

Suositus: Oikeudesta osaproteesiin tulisi kertoa kaikille potilaille, joille on tehty rinnan osapoisto tai rekonstruktio.

Proteesiliivit

Proteesirintaliivien kohdalla on vaihtelua saatavuudessa. Osa syöpäyhdistyksistä tai proteesien maahantuojaista tarjoaa liivit lahjana proteesin mukana. Proteesiliivit ja –uimapuvut ovat kalliita, ja jäsenkyselyssä tästä tuli paljon palautetta. Toivottiin maksusitoumuksia liiveihin ja erilaisia malleja saataville.

Osassa vastauksista todettiin, että proteesien mukana saatavat liivit eivät sovi, jos kyljessä tai kainalon alueella on turvotusta. Kommenteista tuli vaikutelma, ettei vastaajilla ole tietoa mahdollisuudesta saada kompressioliiveihin maksusitoumus kuten tukihiaan.

Suositus: Kompressioliiveistä tulisi informoida asiakkaita, joilla on turvotusta, ja ohjata heidät fysioterapeutin vastaanotolle.

Lainsäädäntöä ja suosituksia

Laki sosiaali- ja terveyspalveluiden asiakasmaksuista 3.8.1992/734

5§ Maksuttomat terveyspalvelut

7) terveydenhuoltolain 29 §:ssä tarkoitetun lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineet sekä niiden sovitus, tarpeellinen uusiminen ja huolto paitsi silloin, kun apuvälineen tarve aiheutuu työtapaturma- ja ammattitautilain (459/2015), maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/1981), sotilasvammalain (404/1948), liikennevakuutuslain (279/1959), potilasvahinkolain (585/1986) tai näitä vastaavan aikaisemman lain mukaan korvattavasta vahingosta tai ammattitaudista; sekä (24.4.2015/468)

Valtakunnalliset lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineiden luovutusperusteet, STM raportti 35/2018

06 30 18 Rintaproteesit

Välineet, jotka jäljittelevät koko rinnan tai sen osan ulkonäköä.

Lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineenä rintaproteesi luovutetaan omaksi asiakkaalle, jolle on tehty joko osa- tai koko rinnanpoistoleikkaus. Lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineenä korvataan myös yksityissairaaloiden suorittamien rintaleikkausten jälkeiset rintaproteesit. Rintaproteesi valitaan apuvälinealan asiantuntijan opastuksella. Rintaliivit asiakas hankkii itse. Proteesi uusitaan tarpeen mukaan 1,5-3 vuoden välein.